

Niezależny Związek Zawodowy Oświata Polska
ul. Osiecka 41, 64-100 Leszno, KRS 0000869747

Panel dialogowy NZZOP na temat projektu zmian w zakresie edukacji włączającej - podsumowanie

Najnowsza publikacja MEiN i ORE „Edukacja dla wszystkich” to propozycja rozwiązań legislacyjno-organizacyjnych na rzecz wysokiej jakości kształcenia włączającego dla wszystkich osób uczących się.

Za sprawą konsultacji zorganizowanych przez Niezależny Związek Zawodowy Oświata Polska, z dokumentem zapoznali się pracownicy z poradni psychologiczno-pedagogicznych, publicznych i niepublicznych szkół integracyjnych i placówek specjalnych z całej Polski.

Ponad stu specjalistów z tychże placówek, wzięło udział w panelu dialogowym online zorganizowanym przez NZZOP 23 i 24 lutego 2021.

Zmiany proponowane w dokumencie „Edukacja dla wszystkich”, jeśli zostaną wprowadzone, będą mieć ogromny wpływ na system opieki i nauki zarówno w jednostkach specjalnych, jak też w szkołach ogólnodostępnych, co będzie oddziaływać na wszystkich pracowników oświaty, uczniów, rodziców i samorządy.

Po przeprowadzeniu spotkań online i rozesłaniu ankiet w ramach panelu, otrzymaliśmy wiele pytań, wątpliwości i wniosków dotyczących propozycji zawartych w publikacji „Edukacja dla wszystkich”. Po lekturze dokumentu nasuwają się przede wszystkim wątpliwości co do tego, jakie rzeczywiste potrzeby rodziców dzieci niepełnosprawnych uwzględniają pomysłodawcy „Edukacji dla wszystkich”. Ze względu na to, że projekt nie precyzuje tej, jaki i wielu innych kwestii, pojawiły się pytania, na które środowisko oświatowe chciałoby uzyskać odpowiedzi.

Z racji obszerności uzyskanego materiału, podzieliliśmy dokument na siedem kategorii, które przedstawiamy poniżej.

Niezależny Związek Zawodowy Oświata Polska

ul. Osiecka 41, 64-100 Leszno, KRS 0000869747

1. Pozytywne aspekty projektu:

- Słuszna jest idea projektu – szkoła bliżej dziecka
- Nazwa „specjalistyczne centra edukacji włączającej” jest mniej piętnująca niż „szkoła specjalna”, być może zachęci rodziców do większego zainteresowania tego typu placówkami
- Ujednolicenie i połączenie orzekania
- Wprowadzenia stanowiska doradcy zawodowego na etacie, a nie na godzinach w szkole
- Wprowadzenie stanowiska asystenta osoby niepełnosprawnej, przy czym należy doprecyzować, jakie kwalifikacje miałaby mieć taka osoba i na jakich zasadach byłaby zatrudniona
- Ustalenie jednego wzoru dokumentu obowiązującego we wszystkich instytucjach
- Poszerzenie zakresu autonomii dyrektorów, nauczycieli i specjalistów
- Właściwy kierunek zmian orzecznictwa dla małych dzieci
- Określenie modelu diagnozy funkcjonalnej.

2. Zasady finansowania

- W jaki sposób ustalane będą wagi subwencji oświatowej na dzieci niepełnosprawne, jeśli zostaną zlikwidowane orzeczenia o niepełnosprawności?
- Czy niepubliczne szkoły specjalne dla dzieci i młodzieży o uprawnieniach szkół publicznych będą finansowane wedle instrumentów finansowych 1, 2, 3 zawartych w dokumencie „Edukacja dla wszystkich”?
- Jeśli nie, to czy będą inne zasady finansowania szkół niepublicznych o uprawnieniach szkół publicznych niż te, które zawarte są w dokumencie "Edukacja dla wszystkich"?
- Z jakich środków finansowych przekazywanych szkole niepublicznej specjalnej (dla dzieci i młodzieży) o uprawnieniach szkoły publicznej będą mogły być finansowane wydatki związane z realizacją zadań Osoby Prowadzącej, o których jest mowa w art. 10 ust. 1 Ustawy Prawo Oświatowe?
- Czy finansowanie wynagrodzeń specjalistów i asystentów osób niepełnosprawnych będzie realizowane z Karty Nauczyciela? A jeśli nie, to w jaki sposób?
- Czy pieniądze w budżecie zostaną zaplanowane zarówno na wynagrodzenia, jak na czynsz, obsługę, administrację?
- W jaki sposób zostaną sfinansowane zmiany w infrastrukturze i wyposażeniu szkół ogólnodostępnych, aby dostosować je do potrzeb dzieci niepełnosprawnych?

Niezależny Związek Zawodowy Oświata Polska

ul. Osiecka 41, 64-100 Leszno, KRS 0000869747

W projekcie brak przeliczeń finansowych, a wprowadzenie nowych rozwiązań wygeneruje ogromne koszty - zakup sprzętu, zatrudnienie dodatkowych specjalistów, dostosowanie obiektu, przeszkolenie nauczycieli, opłacenie prowadzenie dodatkowej obszernej dokumentacji prowadzonej przez nauczycieli, itp. Jaki jest na to pomysł?

- Kto będzie ponosił koszty utrzymania Centów Dziecka i Rodziny? Czy ich funkcjonowanie będzie finansowane z subwencji oświatowej, czy przez samorządy?
- W jaki sposób pomysłodawcy projektu chcieliby zapewnić wystarczającą ilość specjalistów w szkole ogólnodostępnej?

3. Zapewnienie odpowiednich warunków pracy po wdrożeniu zmian przewidzianych w projekcie:

- W jaki sposób należy zorganizować zajęcia w klasie ogólnodostępnej, w której znajdują się uczniowie z różnymi niepełnosprawnościami, wymagający zróżnicowanego wsparcia?
- W jaki sposób planowane jest zapewnienie warunków działania szkoły lub placówki, w tym zgodne z zaleceniami BHP warunki do nauki, wychowania i opieki?
- Jak zostaną zapewnione odpowiednie warunki pracy dla psychologów w szkole, biorąc pod uwagę ilość uczniów, pomieszczeń, konieczność zapewnienia właściwych pomocy? W szkołach często brakuje nie tylko pomieszczeń do pracy dla psychologa, ale też narzędzi diagnozy psychologicznej i pedagogicznej, a ta wymaga odpowiedniego pomieszczenia, spokoju (brak dzwonek i hałasu na przerwach).
- Czy będzie umożliwione stosowanie specjalnej organizacji nauki i metod pracy dla dzieci i młodzieży objętych kształceniem specjalnym?
- Skąd będą pochodziły środki na finansowanie związanych z projektem remontów obiektów szkolnych oraz zadań inwestycyjnych w tym zakresie, a także zapewnienie obsługi administracyjnej, w tym prawnej, obsługi finansowej, w tym w zakresie wykonywania czynności, o których mowa w art. 4 objaśnienie pojęć ust. 3 pkt 2–6 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2019 r. poz. 351, 1495, 1571, 1655 i 1680 oraz z 2020 r. poz. 568), i obsługi organizacyjnej szkoły lub placówki? Kto będzie za nie odpowiadał?
- Czy organy prowadzące otrzymają środki na konieczne, w świetle planowanych zmian, wyposażenie szkoły lub placówki w pomoce dydaktyczne i sprzęt niezbędny do pełnej realizacji programów nauczania, programów wychowawczo-profilaktycznych, przeprowadzania egzaminów oraz wykonywania innych zadań statutowych?

Niezależny Związek Zawodowy Oświata Polska
ul. Osiecka 41, 64-100 Leszno, KRS 0000869747

- Kto i jak będzie wykonywać czynności w sprawach z zakresu prawa pracy w stosunku do dyrektora szkoły lub placówki?
- Dlaczego w projekcie nie ma mowy o placówkach niepublicznych?
- Czy szkoła będzie mogła zatrudnić prawnika?
- Jaki będzie standard zatrudniania nauczycieli dla uczniów w niepełnosprawnościami w szkole ogólnodostępnej, a jaki w CDiR?
- Jakie będzie pensum pracowników CDiR-ów? Czy ich czas pracy będzie liczony w oparciu o Kodeks Pracy, czy Kartę Nauczyciela?
- Które ministerstwo będzie ministerstwem właściwym dla asystentów uczniów niepełnosprawnych oraz pracowników CDiR-ów?
- Czyimi pracownikami będą specjaliści na terenie szkół masowych?
- Jaki będzie status zawodowy pracowników poradni, SOSW?
- Czy specjaliści zatrudnieni w poradniach psychologiczno-pedagogicznych zostaną pozbawieni statusu zawodowego nauczyciela po przekształceniu poradni w Centra Dziecka i Rodziny?
- Czy Ministerstwo Edukacji Narodowej bierze pod uwagę trudności w rekrutowaniu pracowników do CDiR po zmianie warunków zatrudnienia z Karty Nauczyciela na Kodeks Pracy?
- Kto będzie decydował o ilości godzin wsparcia i wydawał konkretne wskazówki do pracy z dzieckiem w szkole? W projekcie zakłada się przyznanie wsparcia specjalistycznego w szkole od 3 do 20 godzin. Istnieje obawa, że nie zawsze będzie adekwatne do potrzeb.
- Dlaczego nie ma zapisów dotyczących standaryzacji w CDiR zatrudnienia w przeliczeniu na dzieci?

4. Rekrutacja do szkół ogólnodostępnych uczniów z potrzebami specjalnymi

- Na jakiej podstawie będą przyjmowani uczniowie do szkoły specjalnej (dotąd było to orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego wydane przez zespoły orzekające przy poradniach psychologiczno-pedagogicznych)? Co ma stanowić diagnozę dziecka?
- Dlaczego w publikacji „Edukacja dla wszystkich” brak jest rozgraniczenia na wysoko funkcjonujące i nisko funkcjonujące dzieci?
- Jak będzie wyglądała rekrutacja dzieci i ich przekazywanie w okresie przejściowym? (przekazywanie do szkół dla dzieci i młodzieży oraz placówek, o których mowa w art. 2 zakres systemu oświaty pkt 7, z wyjątkiem szkół artystycznych realizujących

Niezależny Związek Zawodowy Oświata Polska

ul. Osiecka 41, 64-100 Leszno, KRS 0000869747

wyłącznie kształcenie artystyczne, informacji o podmiotach wykonujących działalność leczniczą udzielających świadczeń zdrowotnych w zakresie leczenia stomatologicznego dla dzieci i młodzieży, finansowanych ze środków publicznych);

- Jaki będzie standard uczniów w klasie?
- Jakie ilości uczniów w klasach szkół ogólnodostępnych zakłada się przy funkcjonowaniu w nich osób niepełnosprawnych?
- Czego szczegółowo ma dotyczyć indywidualny program edukacyjny?

5. Oczekiwania środowiska:

- Poradnie psychologiczno-pedagogiczne należy pozostawić w takiej formie, w jakiej obecnie funkcjonują
- Szkoły specjalne należy zachować, gdyż są sprawdzone, powstały w odpowiedzi na potrzeby rodziców i uczniów, są dobrze wyposażone, posiadają wykwalifikowaną kadrę i zapewniają wieloaspektowy rozwój dziecka niepełnosprawnego
- W dokumencie brakuje szczegółów na temat działalności Centrum Dziecka i Rodziny
- Należy wysłuchać głosu rodziców, którzy chcą, by ich dzieci uczyły się w szkołach specjalnych, w których rozwijają się znacznie lepiej niż w szkołach ogólnodostępnych; pracownicy placówek specjalnych obawiają się o los uczniów z niepełnosprawnościami, którym w szkołach ogólnodostępnych zabraknie odpowiednich warunków do rozwoju
- Asystent ucznia powinien mieć odpowiednie kwalifikacje, w szczególności przygotowanie pedagogiczne do pracy z dziećmi niepełnosprawnymi
- Należy pamiętać, że pracownicy poradni psychologiczno-pedagogicznych nie tylko pełnią rolę diagnosty i terapeuty, ale nierzadko mediatora pomiędzy dzieckiem a szkołą oraz dzieckiem a rodzicem. Wsparcie PPP jest fundamentalnym ogniwem terapii i edukacji, które są ze sobą ściśle powiązane.

6. Wątpliwości:

- Jak przeprowadzić proces integracji osób niepełnosprawnych z dziećmi i młodzieżą szkół ogólnodostępnych? Mogą pojawić się liczne problemy z akceptacją i funkcjonowaniem osób niepełnosprawnych w nieprzystosowanym dla nich środowisku.

Niezależny Związek Zawodowy Oświata Polska

ul. Osiecka 41, 64-100 Leszno, KRS 0000869747

- Czy pozostawienie dziecka niepełnosprawnego intelektualnie w szkole ogólnodostępnej z uwagi na bliskość zamieszkania nie wpłynie niekorzystnie na jego rozwój? Uczeń taki jest wyizolowany i odrzucony, nie ma w swoim środowisku koleżanek i kolegów. Specjaliści są zgodni, że nauczanie włączające w systemie ogólnodostępnym nie jest korzystne dla takich dzieci.
- Czy skala pomocy będzie adekwatna do potrzeb dzieci niepełnosprawnych, jeśli nie będzie orzecznictwa? Istnieje obawa, że nie będzie pomocy, albo okaże się ona zbyt mała.
- Czy podejmie się takiego kształcenia każdy przedmiotowiec?
- Czy szkoły specjalne zostaną, czy zostaną przekształcone, albo inaczej - „wchłonięte” przez szkoły masowe? (Z projektu wynika, że sprzęt, specjaliści, pomoce mają zasilić szkoły masowe).
- Czy dwóch nauczycieli byłoby w stanie dać radę prowadzić tak zróżnicowaną młodzież opierając się o tę samą podstawę programową? Co z klasą przedmiotową w takim wypadku?
- Co stanie się z poradniami niepublicznymi, realizującymi na dzień dzisiejszy zajęcia w zespołach rewalidacyjno-wychowawczych i prowadzących diagnozy całościowe?
- Co będzie dalej z SOSW?
- Jaka będzie rola poradni psychologiczno-pedagogicznych i PCPR?
- Na ile pedagog specjalny byłby wysłuchany przez nauczycieli szkół ogólnodostępnych? Czy taka współpraca jest w ogóle możliwa?
- Co będzie wchodzić w zakres diagnozy dokonywanej na terenie szkoły? Środowisko obawia się o zakres i niezależność diagnoz – psycholog diagnozujący będący pracownikiem szkoły będzie bardziej podatny na naciski płynące ze strony współpracowników, a rozwiązania celowo będą szły w kierunku oszczędności - ograniczania pomocy dzieciom potrzebującym wczesnego wspomaganie i terapii.
- Kto i na jakich zasadach będzie wydawał orzeczenia o kształceniu specjalnym?
- Co zakłada projekt MEW w kwestii niepublicznych poradni psychologiczno-pedagogicznych realizujących dotychczas np. WWR i część zadań wynikających z Ustawy „Za życiem”? Czy program będzie realizowany osobno, czy zostanie okrojony i włączony jako element sieci WWRD? Czy specjaliści realizujący program „Za życiem” stracą pracę, czy będą realizować go w ramach CDR?

Niezależny Związek Zawodowy Oświata Polska

ul. Osiecka 41, 64-100 Leszno, KRS 0000869747

- Jakie miejsce będzie mieć diagnoza medyczna? W CDiR nie przewidziano wsparcia medycznego, jacy więc specjaliści będą tam pracować? Czy będą to dotychczasowi pracownicy poradni i ośrodków pomocy społecznej?
- Co z wczesną interwencją medyczną – np. opieką medyczną nad dziećmi do 3 roku życia? Czy CDR będzie obejmować również diagnozę i terapię medyczną (rehabilitację medyczną)?
- Czy w wyniku diagnozy specjalistycznej w CDR będzie wydany jakiś dokument, skoro zakłada się likwidację orzeczeń i opinii?
- Jak ma wyglądać pomoc dzieciom z zaburzeniami psychicznymi, czy przewiduje się wsparcie specjalistów, tj. lekarzy?
- Jak ma wyglądać i na czym ma polegać spersonalizowane wsparcie dla dzieci?
- Czy nowa placówka ma być oświatowa, czy poza-oświatowa (pomoc społeczna)?
- Co z koordynatorami edukacji włączającej, którzy właśnie kończą studia? Jeśli model zostanie wprowadzony, ich kwalifikacje obecnie zdobywane - nie będą potrzebne, bo będą rozbieżne z wprowadzonym modelem
- Po co zmieniać coś, co działa? Nowy projekt nie powinien niszczyć tego, co było budowane i osiągnięte przez lata – poradnie i ośrodki bardzo dobrze funkcjonują.

7. Proponowane rozwiązania:

- Ponowna analiza założeń projektu, przeprowadzona z udziałem środowisk zainteresowanych. Model nie może zostać wprowadzony bez odrębnych konsultacji z podmiotami społecznymi - poradniami psychologiczno-pedagogicznymi, organami prowadzącymi, ośrodkami specjalnymi, dyrektorami, nauczycielami, rodzicami, także w szkołach ogólnodostępnych. Zmiany w systemie szkolnictwa specjalnego są możliwe, jednak muszą być oparte na dłuższej i dogłębnej analizie obecnego stanu rzeczy w oparciu o dyskusje i postulaty płynące z grona specjalistów, praktyków w tym zakresie. Zmiany powinny mieć charakter ewolucyjny, szczególnie w przypadku dzieci niepełnosprawnych, tym bardziej, że dotyczą one nie tylko szkolnictwa specjalnego, ale całego systemu edukacji.
- Wsparcie dla uczniów już przebywających w szkołach ogólnodostępnych. Obecnie edukacja włączająca obejmuje te dzieci, które są w stanie funkcjonować w szkołach

Niezależny Związek Zawodowy Oświata Polska

ul. Osiecka 41, 64-100 Leszno, KRS 0000869747

ogólnodostępnych. Te, które nie są włączone, nie mogą uczestniczyć w procesie nauki ze względów medycznych.

- Wprowadzenie ewolucyjnych zmian, bieżące ich monitorowanie i ewaluacja kształcenia integracyjnego wdrażanego w polskim systemie edukacji w ostatnich latach. Przeprowadzenie kompleksowych badań wśród rodziców, nauczycieli, uczniów, dyrektorów.
- Przeprowadzenie rzetelnej ewaluacji podstawy programowej kształcenia ogólnego pod kątem dostosowania jej do potrzeb uczniów niepełnosprawnych uczniów, którzy są w stanie realizować program szkoły ogólnodostępnej.
- Zwiększenie ilości specjalistów lub wsparcie nauczycieli szkół ogólnodostępnych, prowadzenie tutoringu szkolnego w celu wypracowania rozwiązań w sytuacjach trudnych. W celu wprowadzenia zmian zaproponowanych w projekcie należy odpowiednio wykształcić kadre i uwzględnić w procesie kształcenia efekty zachodnich badań. Nauczyciele aktualnie pracujący w szkołach ogólnodostępnych nie są przygotowani do pracy ze zróżnicowaną grupą uczniów, a to zakłada idea edukacji włączającej. Dopiero najnowsze standardy kształcenia przygotowujące do wykonywania zawodu nauczyciela (z 2019 roku) zakładają rozwój potrzebnych kompetencji do edukacji włączającej. Badania wykazały, że potrzeba zmiany pokoleniowej w kierunku integracji i inkluzji, szybsze zmiany nie będą efektywne.
- Zapewnienie systemowego wsparcia dla placówek ogólnodostępnych w poszukiwaniu metod i technik skutecznych dla pełnego wsparcia rozwoju ucznia i umożliwienia mu sukcesu edukacyjnego.
- W przypadku przekształcenia poradni psychologiczno-pedagogicznych w Centra Dziecka i Rodziny, powinno się wzorować na rozwiązaniach zachodnich poprzez stworzenie centrów zasobów dla multidyscyplinarnych zespołów udzielających wsparcia na poziomie lokalnym, zapewniając równy dostęp do usług w całym kraju.
- Wykorzystywanie wielospecjalistycznej wiedzy i doświadczeń (np. psychologów, poradni psychologiczno-pedagogicznych, szkół i ośrodków specjalnych/centrów zasobów) w celu wspierania kadry szkół i osób uczących się oraz dzielenia się strategiami. Personel poradni powinien realizować działania diagnostyczne w szkole, udzielając porad nauczycielom i zespołom szkolnym, jak również zapewniać wsparcie uczniom i ich rodzinom. Należy zapewnić wzmocnienie kadrowe oraz doposażyć bazę Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych oraz wprowadzić standardy zatrudnienia w poradniach w stosunku do liczby uczniów w powiecie.

Niezależny Związek Zawodowy Oświata Polska

ul. Osiecka 41, 64-100 Leszno, KRS 0000869747

- Współpraca ze wszystkimi kluczowymi zainteresowanymi stronami w celu zapewnienia skutecznego wdrożenia uzgodnionych ram wartości, postaw i kompetencji niezbędnych w edukacji włączającej we wszystkich możliwościach kształcenia nauczycieli i doskonalenia zawodowego w całym kraju.
- Zapewnienie ścieżek kształcenia specjalistów pracujących z osobami uczącymi się z rzadko występującymi niepełnosprawnościami (np. bardzo złożonymi niepełnosprawnościami w zakresie uczenia się, niepełnosprawnością wzroku, słuchu, niepełnosprawnościami sprzężonymi itp.).
- Zidentyfikowanie sposobów poszerzania konsultacji z uczniami/rodzicami w szkole oraz w szerszym systemie podejmowania decyzji dotyczących proponowanych zmian, które ich dotyczą.
- Zwiększanie współpracy w szkołach i pomiędzy szkołami w celu wymiany praktyk opartych na faktach i danych.
- Wprowadzenie modelu finansowania uczniów niepełnosprawnych, w kierunku odchodzenia od stosowania formalnych procedur identyfikacji potrzeb. Nowe podejście powinno zapewniać odpowiednie finansowanie i zasoby umożliwiające wspieranie wszystkich osób uczących się na poziomie szkoły, aby usunąć bariery w uczeniu się i uczestnictwie.
- Zapewnienie środków finansowych, które mogą być wykorzystywane w elastyczny sposób przez zespoły zarządzające w szkołach do wdrażania strategii, które zapobiegają występowaniu problemów i umożliwiają nauczycielom natychmiastową interwencję po ich zidentyfikowaniu.
- Określenie mechanizmów finansowania skierowanych do osób uczących się, które wymagają bardziej złożonego i długoterminowego wsparcia.
- Wdrażanie strategii monitorowania, które zapewnią, że środki finansowe są wykorzystywane na likwidowanie barier w uczeniu się i uczestnictwie, zwiększenie potencjału szkół poprzez rozwój kadr oraz wspieranie osób uczących się o bardziej złożonych potrzebach.
- Aktywne angażowanie personelu na szczeblu krajowym i lokalnym oraz na poziomie szkół w celu zapewnienia efektywnego wykorzystywania zasobów.
- Uzgodnienie z zainteresowanymi środowiskami zakresu przeglądu polityki i praktyki edukacyjnej oraz określenie mocnych stron i wyzwań związanych ze strukturami/procesami zachodzącymi w szkołach i klasach szkolnych.

Niezależny Związek Zawodowy Oświata Polska

ul. Osiecka 41, 64-100 Leszno, KRS 0000869747

- Uzgodnienie z zainteresowanymi środowiskami zasad oceniania, które obejmują szerszy zakres uczenia się i mierzą postępy w nauce wszystkich uczniów, w tym uczniów z niepełnosprawnościami, którzy nie mogą przystępować do formalnych egzaminów.
- Koordynacja prac nad modelem edukacji włączającej z udziałem kluczowych zainteresowanych stron w celu opracowania ram określających niezbędne wartości, postawy i kompetencje, począwszy od początkowego kształcenia nauczycieli do możliwości dalszego rozwoju zawodowego, które są w pełni zgodne z wizją edukacji włączającej.
- Kluczowe we wszelkich zmianach w oświacie jest dofinansowanie samorządów.

Podsumowanie i konkluzje:

Sposób wprowadzenia modelu „Edukacji dla wszystkich” budzi uzasadniony niepokój u wszystkich, których miałyby dotyczyć. Azymut tego przedsięwzięcia jest kierowany do osób najbardziej wrażliwych na bodźce emocjonalne, jednak zakres i sposób wprowadzania zmian wskazuje, że twórcy modelu wykazują nie tylko brak podstawowej wiedzy psychologicznej, ale również całkowity brak zrozumienia problemu oraz empatii dla najbardziej zainteresowanej modelem grupy. Obecna definicja pomija konsultacje z przyszłymi beneficjentami projektu. Nikt nie pochylił się z należytą uwagą nad tym, że dziecko z niepełnosprawnością nie może być postrzegane jak problem czy kłopot. Na etapie budowania modelu nie przeanalizowano możliwości wystąpienia różnorodności dysfunkcji u dziecka. Dziecko realizując ścieżkę kształcenia dostosowaną do swoich potrzeb, powinno być pod opieką kompetentnych specjalistów, którzy potrafią pomóc pokonać jego trudności. Ponadto nie ma powodu, by przeprowadzać proponowane zmiany. Projekt powstał w oparciu o dane z lat 2001-2010, które od dawna są nieaktualne. Po wnikliwej analizie dokumentu „Edukacja dla wszystkich” nie sposób znaleźć odpowiedzi na pytanie, jakie rzeczywiste potrzeby rodziców dzieci niepełnosprawnych uwzględniają jego pomysłodawcy.

Projekt nie uwzględnia doświadczeń specjalistów w zakresie funkcjonowania dzieci niepełnosprawnych w szkole ogólnodostępnej. Tacy uczniowie po próbie nauczania w szkole masowej mają narastające trudności w funkcjonowaniu po powrocie do szkoły specjalnej. Jako społeczeństwo nie jesteśmy przygotowani na takie zmiany mentalnie – dopiero uczymy się tolerancji, szacunku do inności.

Niezależny Związek Zawodowy Oświata Polska
ul. Osiecka 41, 64-100 Leszno, KRS 0000869747

Zmiany w obszarze wymagającym szczególnej uważności i wrażliwości nie mogą być wprowadzane w sposób rewolucyjny oparty na burzeniu obecnego i stawianiu nowego systemu w bardzo krótkim czasie i bez niezbędnych konsultacji. Takie zmiany gubią dziecko i jego rodzinę. W projekcji nie uwzględniono stanowiska rodziców, którzy nie po to zmienili swoje życie i dostosowali się do potrzeb dzieci niepełnosprawnych intelektualnie, żeby przechodzić z nimi przez kolejne zmiany, które negatywnie wpłyną na ich rozwój. W procesie konsultacji całkowicie pominięto szkoły ogólnodostępne i rodziców uczniów pełnosprawnych, których te zmiany również dotkną, zarówno w zakresie funkcjonowania placówek, jak i wyników nauczania. Projekt skupia się na zmianach w procesie kształcenia, natomiast nie ma systemowych rozwiązań dotyczących miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych, które kończą edukację.

Reasumując, należy poddać projekt ponownym konsultacjom, w szczególności ze środowiskiem specjalistów i praktyków, ale także szkół ogólnodostępnych, rodziców i samorządów. Prosimy o odniesienie się do kwestii poruszanych w punktach 2-7, w szczególności dotyczące tego, na jakie rzeczywiste potrzeby rodziców dzieci niepełnosprawnych ma odpowiadać projekt „Edukacji dla wszystkich”.